

Teema: Kaubanduse rahvusvaheliste aspektide komisjoni töögrupi koosolek**Toimumisaeg ja koht: 7. mail 2021, e-koosolek****Aruande koostas: Ene Kärner**

Koosolekut juhatas Aurora Abad (CELCAA).

1.-2. Koosoleku päevakord ja eelmise koosoleku raport kinnitati.

3. Info ELi kaubanduslääbirääkimiste kohta ja põllumajandus-kaubanduse kava 2021-2024. Viimasel aastal kasv kehv, kuid siiski eksport kasvas 1,4%. Vaatamata nõudluse vähenemisele kasvas va USA-sse ja ÜK-sse. Peamiselt Hiina, Šveits, Lähis-Ida ja P-aafrika. EL endiselt suurim põllumajandustoodete eksportöör, väga suur valik tooteid. Üle 15% toodangust eksporditakse, kasvab pidevalt, EL nõudlus ja tarbimine on stabiilsed.

WTO reform: suurendatakse läbipaistvust kodumaiste toetuste osas ning keelatakse takistused ekspordiks. Oodatakse tööprogrammi tutvustust, mis takistab kaubandust takistavaid kodumaiseid toetusi (USA, Hiina). USA on teine suurim eksporditurg, 22 miljardit eksp ja import 11 miljardi väärtuses, eelmisel aastal pisut langes HoReCa sulgemise ja Airbusi tõttu pandud tollitariifidele. Näeme tagasipöördumist rohkem koostööpõhiste suhetele Bideni valitsuse ajal, samuti kliimamuutusele ja kestlikule tootmisele pühendumine. Loodame, et Airbusi külmutamine on permanentne. USA taasliitub WHO ja Pariisi kliimaleppega.

Hiina. Väga oluline kaubanduspartner, 2020 edukas aasta, 15 miljardini kasvas eksport, eriti sealih, nisu ja lastetoidud. Hiina muutub järjest sõltuvamaks impordist, SPS barjäärid, ei aktsepteeri regionaliseerimist. Üldiselt kaubandussuhe hea. DG AGRI teeb uuringut, kuidas parimini kasutada toidutoodete e-kaubandust Hiinas, suur osa toitu ostetakse internetist, eriti koroonaja ajal, peaksime kasutama võimalust.

Vabakaubanduslepingud. Taasalustatakse läbirääkimisi Taiga, Vietnami oma aitab kaasa, samuti Indiaga, mis 2013 jäi poliitilistel põhjustel pooleli India poolt. Toimub EL-India tippkohtumine, kus ilmselt alustatakse kaubandusleppe elustamist.

Uus-Meremaa, Austraalia, Tšiili läbirääkimiste dünaamika sama, EL teinud pakkumise mittetariifsetele barjääridele, ei ole veel teinud pakkumist tundlike toodete osas, mis tehakse 2021 jooksul. Tšiili leping on kõige kaugemal, võib-olla lõpetatakse suvel v sügise alguses enne valimis Tšiilis. Loodetakse GI osas edasiminekut kõigil kolmel turul, ollakse lähedal kõrgetasemelisele tunnustusele.

Mercosur on lõpetatud, kuid ei ole veel esitatud Nõukogule-Komisjonile-Parlamendile. Lõpetatakse hinnatabeleid ja GI ja etanooli küsimusi lõpetada. Edasi tõlkimine ja juriidiline ülevaatus. Suvel loodetavasti jõutakse valmis, kuid mitte Portugali eesistumise ajal. Kokkulepe on vastuoluline; Komisjoni meelest EL majandushuvide osas väga hea, kuid pm tundlik, püüame siiski kohandada. Palju avalikkuse muret metsade raadamisega; nõukogul ja parlamendil raske ratifitseerida, kui ei ole Mercosuri maadelt lisagarantiisid. Komisjon on läbi rääkimas paralleelse kokkuleppe üle, ei ole veel saavutanud, raskusi on siduvuse saavutamise ja kontrolliga, millega Mercosur nõustuks.

4. Vabakaubanduslepingute kumulatiivne mõju. 2016. a. tehti esimene kumulatiivse mõju uuring peamistes põllumajandussektorites, möödunud aastal uuesti. Võrreldi kumulatiivset mõju olukorraga, kui lepinguid ei oleks sõlmitud. Pisut erinev, sest ÜK on kolmas maa, modelleerimist muudeti; USA eemaldati, sest TTIP peatatud. Vaadati 12 FTA mõju 2030. aastaks. Ei vaadatud keskkonna- ja sotsiaalseid mõjusid, selle jaoks teeb uuringu DG TRADE, samuti ei vaadatud rahvuslikul tasandil EL sees. Sama metodoloogia, kui

esimeses uuringus. Kaks teoreetilist stsenaariumit: konservatiivne ja ambitsioonikam, kus enamus tariifiridu liberaliseeritud. Mõlemal juhul EL kaubandusbilanss positiivne, eksport kasvanud, import kasvanud vähem. Üllatav oli aga kumulatiivse mõju tagasihoidlikkus – ainult 3,3% ekspordi kasvu. Sektoriaalselt suurim kasu sealihale, piimale, alkoholsetele jookidele ja töödeldud toodetele. Import suurenenud veiseliha, linnuliha, õliseemnete, pisut ka riisi, suhkru osas. Tulemusena väidetakse, et on õige tegeleda tundlike toodetega tariifide langetamise asemel, mis 2016 uuringu järgi tõi kaasa dramaatilisemad tagajärjed.

Möödunud aasta tervisekriis ei toonud EL-s kaasa toidupuudust, HoReCa sulgemise tõttu nõudluse vähenemine ja USA suhete tõttu ekspordi vähenemine, sel aastal ootame taastumist. Kaubanduspoliitikal selles roll, jätkame multilateraalsuse pooldamist, järgmistel aastatel jälgime olemasolevate lepingute jõulisemat rakendamist. Kindlasti jääb oluliseks elemendiks ÜPP-s, aidates farmeritel saada korralikku sissetulekut.

Küsimused-vastused. Hispaania: kaubanduse võitjad ja kaotajad ei ole samad; kui farmer ei võida kaubandusest. EL turg on stabiilne, seega iga liigutus ekspordis avaldab mõju. Komisjon nõustus, et positiivsus ei levi kõikidesse sektoritesse ja tõesti import peab vastama samadele standarditele, püüame tegeleda sellega roheleppes.

Venemaa osas ei peaks olema suuri lootusi turu tagasi vallutamises keelu eelsesse aega. Venemaa on oma tootmist oluliselt parendanud. Puu- ja köögiviljasektor kohanes kõige halvemini, turg neile ei avane. Poliitiline situatsioon ja suhted pigem halvenevad. Kriis näitas vajadust mitmekesiste turgude järele, mitte panna kõiki mune ühte korvi.

USA puhul on prioriteet ja vaatame seda testina suhetele, ootame nendepoolset lubamist puu- ja köögivilja oma turule.

India osas on olnud skeptitsism FTA sõlmimises, arvati, et nad ei taha seda, kuid nüüd muutnud positsiooni, loodame, et kinnitavad selle tippkohtumisel. Eraldi investeeringute ja GI kokkulepped. EL-l on suur huvi India turule. Väga kõrg hind piimale ja lihale.

5. ELi-Ühendkuningriigi suhted. Jaanuaris kaubandus langes 24%. Suured lootused uuel lepingul. DG-d vastavad operaatorite praktilistele küsimustele.

DG AGRI. 1.maist hakkab leping kehtima. Suuri probleeme lepingu rakendamisega iseenesest ei ole, probleeme tekib sellega, et ÜK lahkus ühisturult. Kontrollid ja piirikontroll hakkavad kehtima peale üleminekuaja lõppu vastavalt kas 1. okt v 1. jaan 2022. Detsembris oli EL eksport ÜK-sse 12% kõrgem, kui varem, võis olla seotud laovarude kogumisega, samuti oli ÜK eksport kõrgem 13%. Jaanuaris tohtu langus. Samas ei kompenseeri vähenenud kaubandus ÜK-ga kaubandus teiste maadega, seega ei ole ümber suunatud, lihtsalt vähem kaubandust. Samas mõnede toodete eksport ÜK-sse on oluliselt kasvanud. Eurostat annab igakuiselt infot, samuti annab komisjon välja igakuist infokirja, siiski on andmetes väike ajanihe.

EL ei anna uut turulepääsu, lihtsalt jaotatakse EL-27 vahel. WTO kahtles selles, kuid siiski jõuti kokkuleppele. Lõpetatud läbirääkimised 8 riigiga. Parlament ja nõukogu peavad kinnitama, siis avaldatakse kvoodid.

DG TAXUD. Vastas spetsiifilistele küsimustele tolliprotseduuridest ÜK ja Prantsusmaa vahel.

DG SANTE. EL seadusandluses ei ole serti kangete alkoholsete jookide impordile, seni ei ole ka nõutud harmoniseerimist, kuid seda peaks tegema nt alkoholsete jookide komitees.

Tehniliste probleemide tõttu ei saa anda sõna kolleegidele SPS küsimustes, seetõttu saadetakse need kirjalikult.

6. EL kaubanduspoliitika läbivaatamine. Copa-Cogeca ettekanne. Kas kolmandad riigid jätvavad ka 10% maad tootmisest välja? Kuidas impordime loomseid tooteid, kui oleme puuridest loobunud ja teised ei ole? FoodDrinkEurope. Oluline, et EL pakkumishuvi ei koheldaks ebaausalt. Väga oluline on kaasata tööstus, aga ka konsultatsioon lepete arendamiseks. Suhted USA-ga on väga olulised, oleme väga rahul Airbusi juhtumi peatamisega. Alumiiniumi dispuut on samuti oluline, eriti teatud toorainete importööridele, loodame, et leitakse lahendus enne tähtaega ja enne EL-USA tippkohtumist. Hiina osas hulk väljakutseid, nt Covidi meetmed, aga ka uued registreerimise reeglid valitsustele, mis toob kaasa probleeme eriti VKE-dele. On vaja rohkem reguleeritud toetamist, USA selles meist edukam, peaks olema sarnane mõtlemine ka teiste maadega (India, USA jne). Geograafia osas oleme pettunud, et Hiinat komisjon peaaegu ei maininud. Näeme, et kaubandus on järjest olulisem instrument teiste poliitikate rakendamiseks, kuigi sel on head osad, on ka keerukusi. Palju sellest tuleb ellu viia koostöös kolmandate riikidega, nad peaksid sellega nõustuma, muidu keeruline. Kahju ka, et GI ei ole mainitud.

CELCAA. Kaubandus saab olla oluline kestlikkuses, liigutades kaupu üleüldises piirkondadest puudust kannatavatesse piirkondadesse. Näeme head võimalust EL standardite ja väärtuste viimist teistesse maadesse. Kutsume üles Mercosuri lepingu lõpetamisele ja ka teiste lepingute edasi liikumiseni, sh konsolideeritud leping Hiinaga. F2F on olnud väga hea vahend promoda EL toodete eksporti teistesse maadesse. Kõik sektorid peaksid kaubandusest kasu saama, samuti on vaja korralikku eelarvet.

CEPM. Rohelepe toimub praegu, kaubanduse rahastamine on tulevikus, samas ei ole meil mingit infot seniste lepingute rohestamise kohta. Kuidas kavatses komisjon toime tulla kaubanduslepingute ja WTO reforminguga.

Küsimused-vastused. Tim Cullinan, Copa-Cogeca: kuuleme „Talust taldrikule“ strateegiast, elurikkusest jne, millega nõustume, kuid see paneb meile suured kulud, sh vähem maad ja vähem väetisi. Kas komisjon teeb mõju-uuringut ja millal on see valmis? Oleme minemas kriitilisse faasi ÜPP reformiga.

DG TRADE: tõesti, need on väljakutsed ja peame mõnna, et ka kolmandad riigid on nendest puudutatud. WTO-s juba töötame hulga maadega ja vaatame, kuidas nad saavad neid nõudeid rakendada jne. Samuti FTA-de raames vaatame, et standardeid arendatakse. Igale EL algatusele F2F raames tehakse mõju-uuring, praegu nt süsinikupiiri mehhanismi, metsade raadamise kohta jne.

Kas palume ka Codex Alimentariusel standardeid muuta? V: kaubanduspoliitika üks eesmärk on standardeid muuta, nn Brussels effect. On ka teisi maid, kellel mõju; tahame olla mõjukamad. Bilateraalselt, aga ka kollektiivselt, sh Codex, see on meie prioriteet.

7. „Talust taldrikule“ strateegiast. DG SANTE. Vastupidavuskava. Komisjoni teatis selle kohta tuleb 2021. a. kolmandas kvartalis, tuleb eristada muust mõju-uuringust seadusandluslikust tööst. Plaanil kaks elementi, pidev koordineerimine komisjoni ja liikmesriikide vahel, saab kiiresti koguneda kriisi korral, teine osa on peegeldus võtmeelementidest (juhised, soovitusel jne), mida pidada silmas kriisi korral. Praegu veel konsultatsiooni faasis. Hiljuti avaldati veebilehel kõik ettekanded jm.

„Talust taldrikule“ rahvusvahelised aspektid. Peame promoma kestlikule toidusüsteemile üleminekut, globaalsel tasemel. Töötame koos kolmandate maadega, nii kahepoolset kui ka multilateraalselt kõikide standardeid tegevate organisatsioonidega. Antibiootikumide ja pestitsiidide osas käib töö juba palju aastaid. Praktiliselt töötame partnerluse kaudu. EL kaubanduspoliitika on hea võimalus. Oleme oma eesmärgid liitnud käimasolevatesse kaubanduslepingutesse, praegu nt Tšiiliga, varsti Uus-Meremaa, Austraalia, Indoneesiaga. Ametlik osa on kestlik toidusüsteem. Avaldame veebisaidil läbirääkimiste käigust. Sh võitlus toidupettusega, kadude ja raiskamisega, mis ohverdaks kestlikkuse. Lisaks toidu tootmise, töötlemise, marketingi

kestlikkus. Pettuse osas seatakse üles vastastikkuse informeerimise süsteem, esmakordselt sellisena. Samuti vaatame, kuidas seada keskkonnakriteeriume jne. Töötame AB teemal WTO, isegi G7-ga. Pestitsiidid, mrl.

8. Aafrika Liit – EL tippkohtumine. Sel aastal teema partnerlus kestliku põllumajanduse ja toidusüsteemi jaoks. Kohtutakse neljandat korda. W ja WTO juht juhivad konverentsi. Vahetatakse arvamusi ja parimaid praktikaid kestlikest toidusüsteemidest ja Covidist taastumisest. Ilmselt toimub järgmisel aastal Prantsusmaa eesistumise ajal, soovitakse teha füüsilist üritust, mitte online ega hübriidüritust.